

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna peti-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 kr. če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Narečnino prejema opravništvo (administracija) in ekspediceja, Poljanska cesta h. št. 32.

Vredništvo

je na Poljanski cesti h. št. 32.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrť leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrť leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Posamezne šte. veljajo 7 kr.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 1/6 popoldne.

V Ljubljani, 4. decembra.

C. kr. ministerstvo za uk in bogočastje je ukazalo c. kr. deželnemu šolskemu svetu za Štajarsko, da se ima prošnja zaradi šolske olajšave v 7. in 8. šolskem letu pritrditi, in to se ima naznaniti c. kr. okrajnim šolskim svetom s tem pristavkom, da imajo to naznaniti vsem tistim občinam, katerih prošnje so bile neugodno rešene. Ministerstvo tedaj hoče rešiti svojo besedo, in želi občinam zljajšati šolsko breme; ta ukaz pa tudi direktno pove, da c. kr. okrajni šolski sveti take prošnje zavračujejo iz teh ali unih vzrokov, katerih tu posamezno ne bomo naštevali, a si jih lahko mislimo, kajti pri šolskih svetovalstvih sedé še dosihmal možje, kateri so evet liberalizma, da bi pa ti svoje dete zatajili, bi bilo nekako preveč od njih terjati, zastopniki šolstva, kolikor jih je pri teh zastopih ali svetovalstvih, že iz samopridnosti ne bodo nikdar glasovali za olajšavo šolskih bremen, to se tako malo od njih nadajamo, kakor da bi se krojači in šivilje vzdignile zoper gizdavost in potrato v obleki.

Ako vse občine kake šolske občine zahtevajo naslednje olajšave: „V sedmem letu naj hodijo otroci še ves zimski čas v šolo, poleti pa le po tri ure na teden; v osmem šolskem letu pa v zimskem času po 3 ure na teden, a poleti pa odpade šolsko obiskovanje“, tako se mora ljudem dovoliti tako olajšanje, ker je postavno. Ta načrt je dosegal toliko, da se mora občinam, katerim se je že prošnja odrekla, naznaniti, da je vendar le mogoče izpeljati to, za kar so prosili. Stvarno se je s tem doseglo to-le: pol leta skoraj popolnoma odpade; v dveh polletjih (namreč poleti v sedmem letu in pozimi v osmem letu) pride le po tri ure šolskega poduka na teden, to je nekako bivša nedeljska

šola, otroci imajo dovolj časa, da se privadijo domačemu delu. S tem se je nekako kmetom zaradi šolskega časa vstreglo, vendar se nauk naenkrat ne pretrga. Kar je otrokom koristnega in potrebnega, se še lahko naučé, dasiravno je nauk nekaj prikrajšan, delo se bode vrstilo s šolo, kar bode nekako dobro vplivalo na telesni in dušni razvoj pri mladini. Kar se posebno tiče poldnevnega poduka na jednorazrednicah, gre pričakovati, da ga bodo šolske oblasti iz lastnega nagiba vpeljale, ker vendar skušnja vsak dan potrjuje, da je nemogoče pri jednorazrednicah s celodnevnim naukom kaj prida doseči.

To smo vzeli po „Gratz. Vksbl.“ Dostavimo še to, da konservativnim poslancem iz Štajarskega ni bilo dosti, da so se za šolsko novelo potegovali v državnem zboru, marveč so tudi občine podučili, kako jim gre postopati, da dosežejo pri vladi to, kar jim postava jamči, ker naprej je bilo videti, da bode liberalizem svoj monopol, šolo trdovratno branil tudi v poslednji zatrdbi v okrajnih in občinskih zastopih, potem ko je v glavni bitki v državnem zboru propadel. — Konservativci so pri okrajnem šolskem svetu navadno le v manjšini, tam jih lahko preglašé, ostane tedaj le viša šolska oblast, ministerstvo, da izpelje to, kar je bilo postavno sklenjeno; tako izvršuje svojo dolžnost in reši javno zastavljeno besedo.

Zadeva „Slovenskega Prijatelja“.

Glas, da méni preč. g. A. Einšpieler, tolikanj zaslužni boritelj, tolikanj častni voditelj koroških Slovencev, odložiti vredništvo „Slovenskega Prijatelja“, je vzbudil pri slovenski duhovščini sploh obžalovanje. Milo se nam zdi,

ko se tako marljiv delavec v vinogradu Gospodovem od nas poslavja, ker mu po tolikem trudu oslabela luč vedno natezovanih oči več ne pripušča težavnega dela. Škoda, velika škoda pa bi tudi bila, ko bi moral vsled tega za zmir odpasti s slovenske lipe njegov list, ki je gotovo v 32 letih silno veliko koristil za zboljšanje slovenskega jezika, in — kar je še več vredno, za zboljšanje slovenskih sre.

Že pri zadnjem zborovanji podpornega društva se je razodevala želja, naj bi se, kakor je dosednji vrednik sam izrekel nado, nadaljevalo njegovo delo v Ljubljani, v sredini slovenskih pokrajin. Takrat se je tudi naročalo nekterim ljubljanskim gospodom, naj reč v roke vzamejo, prevdarijo in doženejo. — Danes že lahko naznanimo toliko, da list bo začel shajati z novim letom v založbi katoliške bukarne s spremenjenim imenom „Duhovni Pastir“ in da vredništvo bo s pomočjo drugih gospodov vsaj za nekaj časa oskrboval čast. g. Anton Kržič, katehet v nunskih šolah; natančnejši program in vabilo na naročbo bomo kmali priobčili. Prosimo pa že zdaj gospode, ki imajo kaj dobrega blaga spravljenega po svojih omarah, naj ga blagovoljno poiščejo in pošljejo. Ker ima tudi še č. g. Einšpieler mnogo tvarine, smo pooblaščenji po tej poti prositi njegove gospode dopisovatelje, naj nam naznanijo, ali nimajo nič zoper to, ako nam dosednji vrednik njih izdelke za poljubno porabo prepusti; ali znabiti utega še krajše biti, ako nam pišejo le oni č. gospodje, kateri bi s tem ne bili zadovoljni.

Naj pri tej priliki omenimo še ene stvari. Rado se zgodi v življenji, da naslednik očita predniku kar si bodi in se usti v vseh rečeh ga preseči. Kaj takega misliti nam bi se zdelo predrzno pa tudi krivično. Prevzemši njegovo

Listek.

Vlada Leopolda I.

(Dalje.)

Z Ahmetom Köprilijem je bil Kara Mustafa v najožjem prijateljstvu, akoravno sta bila njuna značaja zelo različna. „Duša Ah. Köprilijeva, pravi Morosini, se strinja z njegovo visoko službo; ona je dobrohotna, kraljevska. Mustafina pa je popolnoma podkupljiva, neusmiljena, krivična.“

Kara Mustafa je postal kajmakam, t. j. namestnik velikega vezirja brez vsake najmanjše naobraženosti, da celó branje in pisanje mu je bilo neznano. Ker je pa vendar želel pisanja, ki so mu dohajala, sam brati, naučil se je z veliko vztrajnostjo in pripomočjo nekega odpadnika dobro brati in pisati. Da, kakor sočasni benečanski poročniki poročajo, so prinesli Nizozemci sultanu Mohamedu celó zemljevid

Evrope kot dar. Ta zemljevid je dal sultan na turško prestaviti in Kara Mustafa ga je študiral z velikim veseljem.

Po zunanjem se je kazal prijaznega in vernega. Kot pravi mahomedanee se ni bal nobene nevarnosti. Vina ni pil, toliko bolj je bil udan drugim pijačam. Pa, da-si na videz prikupljiv, toliko bolj črna je bila njegova duša. Civrano piše l. 1682: „On je neusmiljen brezverec, lakomen, prevzet, zvit in posebno pa nespravljiv sovražnik kristijanov.“ Svojo grozovitost je pokazal pri mnogih priložnostih. Tako n. pr. je ukazal l. 1674 v poljsko-turški vojski vse prebivalce mesta Humana pobiti in nekaj živih odreti, kože natlačiti in sultanu poslati. Tačas še gotovo ni mislil, da se bode kedaj njegova koža nabasala.

Tudi nasproti poročnikom evropskih držav obnašal se je zelo prevzetno. Od vseh je jemal darila ali jih celó tirjal s silo, kot od Gennezov, Dubrovčanov in drugih. Francoskemu poslaniku je dal celó hišni zapor, ker se mu

ni hotel uklanjati, in sultanu pravi Mustafa, da se ne sme čuditi, ker so Francozi vedno prismojeni.

(Glej Evropa in zakrij si obraz! Vsled sebičnosti in nevoščljivosti tvojih knezov sramotil te je divji Turčin. In vendar koliko turkofilov!) — Z goljufijo in silo nakopičil si je Kara Mustafa mnogo bogastva. Če mu je sultan grozil, odletela je kacemu uradniku glava, ktere ga je Mustafa goljufije obdolžil, ki pa se ni mogel več zagovarjati. Njegovega premoženja se polasti ter ga deli z voljnim sultanom, in ostaneta si stara prijatelja. Ta zverina toraj, Črni Mustafa, imel je Evropo v strahu. Hvala Bogu, da ne dolgo!

Začetkom l. 1676 sporoči sultan Mohamed IV. Ludoviku XIV. po poslaniku Nointelu, da jo bode drugo leto udaril proti Ogerski, če obljubi, da brez sultanovega dovoljenja ne sklene miru s cesarjem Leopoldom. Ludvik obljubi, da cesarju ne bode pomagal zoper Turke, in tako je sklepal, da bode v kratkem

težko nalago in pezo butaro le toliko obetamo, da se bomo prizadevali po svoji moči spolnovati svojo dolžnost; in prvi začetek te dolžnosti se nam zdi to, da se javno zahvaljujemo v imenu slovenske duhovščine premarljivemu gosposdu za tolik trud, s katerim je celih 32 let bil dobrodelen krušen oče, ki je skrbno podajal nebeški kruh božjih nauk svojim ljubljnim sobratom s preblago željo, naj ga z vneto delijo povsod na okrog, po mestih in vaseh, ukaželjnim Slovincem. Bog Vam poplačaj, prečastiti sedemdesetletni starček!

Politični pregled.

V Ljubljani, 4. decembra.

Avstrijske dežele.

Profesor Lorenz na dunajski univerzi vstavil je zaradi bolehnosti svoja predavanja, kakor je dijakom sam javil po nekem služabniku, morda za daljši čas.

Banovo vprašanje na **Hrvaškem** je rešeno. Novi ban grof Khuen-Hedervary, novi minister grof Bedekovič, ki je zopet službo ministra brez portfelja za trojedino kraljevino sprejel, in dosednji kraljevi komisar grof Ramberg dobili so vsak svoje pismo od cesarja. Prva dva se imenujeta za dotični službeni mesti, poslednjemu se pa cesar zahvaljuje za dovršeno pomirjenje Hrvaške in je g. k. grof Ramberg v priznanje svojega modrega postopanja v tako osodopolnem času, kakor je bil letos na Hrvaškem, prejel red želežne krone prve vrste. Odlični narodnjaki zbrali se bodo kmalo, da se dogovoré o postopanju vladi nasproti in pa o slavnostnem sprejemu novega bana. Vončina ostane sekcijski načelnik v ministerstvu notranjih zadev. Vrh tega se tudi še govori o profesorji na ondašnjem vsenčilišči, dr. Štefanu Spevecu, in o septemviru, g. Danilu Stanković-u, da sta menda za sekcijška načelnika odbrana. Novi ban bode prisegel 6. t. m. in potem se podal v Zagreb.

Denarni odsek **ogerske zbornice** je razrešil v nedeljo vladni predlog zaradi pobiranja davkov 1. četrtletja 1884, in tudi še zaostale postavke pri prevdanku denarstvenega ministerstva, s tem je končano posvetovanje o skupnem budgetu. Predno bode poročilo gotovo, minulo bode nekaj dni, tako da bode odbor še le v sredo skupaj stopil, da poročilo odobri.

Vnanje države.

Da so na **Srbskem kralja Milana umorili**, je šlo 1. decembra po Budapeštu od ust do ust in je vznemirjalna novica celó v poslaniško zbornico zabredla, kjer je nek poslanec predsednika vprašal, je-li mu kaj zna-

nega o tem. Predsednik je zbornico potolažil, da tudi besedice ni resnične na celi govorici. Brž ko ne izmislili so si jo na borsi, da so z njo morda kake papirje nekoliko potlačili.

Ruski car **Aleksander III.** pisal je nemškemu cesarju Viljemu pismo, iz katerega je nedavno poslednji posnel besede, ki jih je potem v pruski poslaniški zbornici govoril, da so se namreč razmere med **Rusijo** in **Nemčijo** toliko zboljšale, da ne bo vojske, kajti, pravi cesar dalje, Rusi je jako na miru ležéče in njemu pa tudi nič manj ne. Od te strani bil bi toraj oboroženi mir dobro podprt tako z besedami dvoje kronanih glav, kakor tudi z mnogobrojnimi številom bajonetov, ki ob rusko-nemški meji po obeh straneh v piramidah stojé in — mir stražijo, da ga ne bo kdo vkradel.

Prusko. Budgetna komisija pruskega zbora je začela delovati 30. nov. in kar naglo razrešila celo vrsto naslovov. Pričakovati je, da bodo sedaj nenavadno hitro rešili debato o budgetu, tako da upajo delo dokončati do božiča. V seji nemškega državnega zbora, ki se ima pozneje sniti, hočejo staviti vprašanje, kako je sladkor drugače obdaceati. Komisija odbrana v to posvetovanje se ima sniti še ta mesec na 8 dni.

Iz Madrida, 3. dec. Slavnost v mestni hiši na čast nemškemu cesarjeviču je slavno izpadla. Kralj, kraljeva obitelj, ministri, diplomatično osebje in izbrana družba so bili navzoči. Nemškega cesarjeviča je sprejel aleade (župan).

Izvirni dopisi.

V Ljubljani, 25. nov. (*Koliko je staro cecilijanstvo na Kranjskem?*) Cecilijanci naši, dobro vem, bodo debelo pogledali to vprašanje, češ, kdo ne vé, kdaj smo ustanovili v beli Ljubljani cecilijansko društvo? „Slovenec“ pa, menim, se ne bo ustrašil tacega pogleda, ampak brez bojazni spravil to vprašanje v kakšen kotichek svojih predalov.

Cecilijansko društvo — čujte in strmite — je stareje od sedanjih naših cecilijancev. Čudno je to, a resnično, kakor ne vem kaj. Za priče pozovem, če je treba, vse kamniške meščane, ki so že kaj dalj časa na svetu ali kaj več vedó! Kdor noče meni verjeti, ta naj se potrudi v Kamnik, ondukaj mu bodo vse na drobno povedali in po vrhu še kakega cecilijanca pokazali, ki je bil ud cecilijanskega društva, še predno je bilo v Ljubljani ustanovljeno sedanje društvo. Kamničanje vam bodo povedali, da so že njihovim starih očetov očetom pri službi božji cecilijanci povzdigovali srea k Bogu, taki cecilijanci, ki jih je

postavilo na noge kamniško cecilijansko društvo goječe cerkveno godbo prav tako kakor ljubljansko. Kdaj se je bilo to društvo ustanovilo, vam ne morem natanko povedati in tudi ne, kako je delovalo, le toliko sem slišal, da je bilo že v prejšnjem stoletju na svetu, da je včasih prenehalo, pa se zopet oživilo in da je imelo lastno godbo, ki je poveljevala v cerkvi službo božjo. Godci so bili v cerkveni službi. Leta 1848 so pa neki prestopili k nacionalni gardi in si cerkvene instrumente prilastili. Sicer so pa ljudem še kasneje dajali občudovat svoje ubrane glasove pri cerkvenih obhodih in drugih slovesnih opravilih. Nekaj godecev je še zdaj živih in še zmeraj radi postrežejo vernim meščanom s svojo godbo na sv. Rešnjega telesa dan. Kogar to kaj bolj zanima, ta naj se obrne, kakor sem že dejal, v Kamnik.

Ker govorim že o godbi, bodi še nekaj omenjeno. V 4. broji letošnje „Hrvatske Vile“ presojuje na str. 61—63 po svoji zbirki narodnih jugoslovanskih popevk slavnoznani muzik g. Fr. Š. Kuhač nove skladbe g. F. S. Vilharja. Kritič pravi, da je g. Vilhar „glasbotvorac po Božji milosti“. Vokalne skladbe jako hvali pretresovaje vsako posebej. Najbolj mu je všeč: „O zakaj si se mi vdala?“ Pri „Nezakonski materi“ pa pravi: „Po mom sudu nije to tekst za popievku, te dvojim, da če se koja pjevačica odločiti to poeziju (?) pjevati (pesem je zložena za sopran). To nije lirika već vrlo barokna ideja, kojev je pjesnik ustikove silio, ne imajući boljšega poema. Šteta je, da je glasba zbog toga toliko koliko izgubljena.“

Glasovirskih del pa ne pohvali tako zeló. Prizna sicer, da so dovršena umetna, ali pravi, da so nenaravna, preveč v nemškem duhu, ki je tako slab. Krivdo zavrača na praški konservatorij, kjer se je g. Vilhar izsolal, meneč, da ondukaj ne gojé slavjanske godbe, ampak ono neprilichno, ki jo zajemajo iz stare nemške glasbene dobe, ki je pa tako malo vredno, „da jedan valjani francozki salonski komad veče užitka pruža i više srce razveseli, no cieli „wohltemperiertes Klavier“ i svi očaja ni novoklasički njemački muzikalni izlievi“, ktere oživlja oni duh. Radi tega priporoča skladateljem, in se vé, da tudi našemu — naj skladajo v narodnem duhu ter se ozirajo pri tem raje na francosko glasbo, nego na nemško. Naposled pa kritik delo toplo priporoča občinstvu, da bo tem preje prišel na dan drugi zvezek.

časi Nemčija ležala v razvalinah, na njegovi glavi pa se svetila rimska krona. Toda goljufal se je. Kakor smo že namreč opomnili, sklenili so Poljaki v oktobru l. 1676 v Zuravni s Turkom mir. Pa v veliko nevoljo Ludoviku zapletli so se Turki z Rusi v boj, in tako je moral francoski rogovilež čakati še nekaj let.

V istem času se je kovala zopet druga skrivna zarota zoper Leopolda I., in to zadevo hočemo tudi z malimi besedami omeniti, da natančneje razvidimo razmere nemškega cesarja.

Najmogočnejši med nemškimi knezi je bil tadanji volilni knez braniborski, Friderik Viljem. Tega vetrnjaka je kaj v oči bodlo Pomorje, ki je bilo od l. 1648 v švedski oblasti. Do cesarja so dohajale iz Berolina vedne pritožbe, da Švedi proti pogodbi pustošijo braniborsko ozemlje.

Ker pa ni hotel cesar za kneza iti po kostanj v žrjavico, hotel mu je pri priložnosti pokazati svojo nevoljo..

Friderik Viljem se toraj obrne do Ludovika XIV., ter mu obljubi pripomoči do rimske krone, ako mu pusti Pomorje zasesti. Začetkom junija 1678 pride prvi sél knezov, d'Espence, kot zasobnik s to ponudbo v Pariz. Ludovik je bil sicer zadovoljen, da mu knez hoče pomagati vresničiti najgorkejšo željo, toda Primorja mu le ni hotel prepustiti. Da, celó francoska armada prišla mu je nasprot. Knez še enkrat ponovi svojo prošnjo, ter mu sporoči med drugimi laskavimi besedami: „V resnici, Vaše veličanstvo bi se najprej kesalo, ko bi mene pogubilo; ker Vi bi težko našli kneza na celi zemlji, ki bi bil Vaš odkritosrčnejši služabnik in bolj udan, kakor jaz.“ Toda Ludovik mu ne prepusti Pomorja, ampak mu le obljubi skrivaj 300.000 tolarjev v dveh letih.

Taka je toraj z nemško zvestobo. V največji nevarnosti države izdaja najmogočnejši nemški knez cesarja in narod.

25. oktobra 1679, toraj le nekaj pred turškim napadom, skleneta Ludovik in Friderik Vi-

ljem drugo pogodbo, 19 členov. Nas zanimajo le 10 in naslednji členi. Knez obljubi, da ne bode nikakor glasoval za Jožefa, sina Leopoldovega, roj. 26. jul. 1678, kot rimskega kralja, ampak da hoče tudi pri drugih volilnih knezih na to delati, da bode ali francoski kralj izvoljen ali Dauphin. Če pa nikakor ne more biti izvoljen Francoz, obljubi knez, da hoče le onemu dati svoj glas, ki bi bil Ludoviku po volji.

Za to kupčijo, ki je bila dosti nesramna, obljubi Ludovik knezu po 100.000 lir za deset let. Zadnji člen govori, da ostane ta pogodba tajna.

„Sovrstniki, tako piše O. Klopp,“ mogoče da so vedeli za to nečastno pogodbo; po besedah vsaj jim ni bila znana. Občutili so pa globoko in bridko njene posledice. Ta pogodba namreč je za Nemčijo začetek časa, ki je bil po izgubah, nadlogah in sramoti hujši, nego najnesrečnejša vojska.“

(Dalje prih.)

Iz Maribora, 3. dec. (V. občni zbor slov. društva.) Naše politično „Slov. društvo“ je včeraj popoldne v veliki dvorani „zur Stadt Wien“ sklenilo svoje prvoletno delovanje s V. občnim zborom ter z izvolitvijo društvenega odbora začelo drugo društveno leto. Kakor lani meseca sept. I. občni zbor, bil je tudi ta prav sijajen; kajti kljub bojazni, da bi vsled zimskega časa in kratkega dneva utegnili mnogo zunanjih udov izostati, prišlo je iz mariborske okolice nad 100 kmetskih udov, in poleg teh skoro vsi narodnjaki iz Maribora in po več odličnih udov iz Celja, Ptuja in Konjic.

Kmalu po 3. uri je gosp. predsednik dr. Radač začel zborovanje, oznanivši svoje veselje nad tako obilnim številom udov, je vse srčno pozdravil, vladnega zastopnika predstavil ter naznanil današnji dnevni red.

Najprej je denarničar g. dr. J. Glančnik položil jako ugoden račun o dohodkih in stroških v I. društvenem letu, potem pa sta se izvolila dva mariborska uda, ki bodela račun pregledala in v imenu društva potrdila.

Potem je gosp. tajnik prečital kratko pa točno poročilo o društvenem delovanju prvega leta, začeni s I. zborom lanskega leta v ravno tej dvorani, ter je povedal, kaj in kako se je obravnavalo pri II. zboru v Celji, pri III. zboru v Šoštanci in pri IV. zboru v Sevnici. Povedal je tudi, da se je društvo nameravalo zborovati pri sv. Ani v Slovenskih goricah in v Ptui, pa različne neugodne okoliščine so to bile zabranile. Po tem z občno zadovoljnostjo sprejetem poročilu je g. predsednik dal besedo državnemu poslancu g. dr. Vošnjaku, ki je v jako poljudnem in zanimivem govoru razložil naše politične razmere na slov. Stajarji. Omenivši najprej, kaj vse da so zakrivali liberalci, preden je grof Taaffe prišel na krmilo, razlagal je precej obširno, kaj je že sedanja večina državnega zbora od l. 1879 popravila in kaj še ima popravljati in storiti, zlasti za Slovence sploh in posebej za slovenske kmete. Ko je končeval svoj govor rekel, da po vsem tem Slovenci svobodno svojim sedanjim državnim poslaneem zaupajo, kar še ni, bodo storili, kolikor jim je mogoče, pritrtil je tem celi zbor z glasnim „živio!“

Za dr. Vošnjakom je nastopil g. J. Dečko, odvetniški koncepient, ter je v lepem, jako podučljivem govoru pripovedoval mnogo zanimivega o porotniških zadevah v celjskem sodniškem okrožju. Kaj so porote in porotniki, kako se sestavljajo in kaj je nam v tej zadevi storiti, — vse to je mladi govornik tako jasno in razumljivo razlagal, da so ga vsi z veliko pazljivostjo poslušali ter se mu na koncu z občnim priznanjem zahvalili.

Jednako podučljiv je bil govor g. Mihe Vošnjaka iz Celja, ki je govoril o gospodarskih razmerah in potrebah na Spodnjem Stajarji. Navel je celo vrsto pripomočkov, s katerimi bi se dal nekoliko zboljšati žalostni stan kmetskega ljudstva. Glavni pomočki so po njegovem mnenju, naj se poprime kmet bolj sadjereje, živinoreje in po okoliščinah kmetijstva. Vlada naj pošlje potovalne učitelje, ki bodo zmožni slovenskega jezika, naj zabrani ženitev nemaničev, in naj se za slov. Stajar naredi slovenski oddelek graške namestnije. Konečno je predlagal, naj „Slovensko društvo“ svojo lansko prošnjo za razdelitev graške namestnije ponovi, in naj poljedelskemu ministerstvu pošlje prošnjo za slovenske zmožnega potovalnega učitelja. Oba predloga sta se soglasno sprejela.

Burno pozdravljen je potem dr. Gregorec v prav osoljenem govoru šibal počenjanje nemškega „Schulvereina“. Pokazal je, da je v Berlinu ustanovljen „Schulverein“ gledé na namen, katerega je vladi naznanil, pri nas nepotreben, in gledé na namen, ki ga v resnici izvršuje, je za nas škodljiv. Navdušene besede govornikove so vzbudile v vsem zboru jednako navdušenje za naše narodne šole, katerih si ne bomo pustili po nemškem „Schulvereinu“ pačiti.

S tem je bil dnevni red tega zbora dokončan. Preden so se pa imele vršiti volitve v odbor za drugo društveno leto, naznanil je g. predsednik brzogovorne pozdrave in priznanja iz Vidma, Sevnice, z Gradca, iz Ptuja in z Dunaja od državnega poslanca gosp. barona Gödelna. Potem je dosednji predsednik prosil, naj se vsaj za letos na-nj ne jemlje ozir pri volitvi predsednika, ker letos on te službe nikakor ne more prevzeti, pač pa ostane rad v odboru in bo tudi zanaprej za društvo delal, kolikor bo mogel. Uvaževaje to izjavo, je potem za predsednika bil voljen g. Pavel Simon, za odbornike in namestnike pa gospodje, ki so že do zdaj to službo opravljali. Ob 6. uri je bil zbor sklenjen z gromovitim trikratnim „živio!“ svitlemu cesarju.

Ker so v odboru spet zanesljivi in skušeni narodnjaki, upamo, da bo tudi v drugem društvenem letu društvo z enako marljivostjo in vztrajnostjo delalo, kakor v prvem letu, da bo tako od leta do leta imelo večji uspeh na blagor štajarskih Slovencev!

Iz Istre, 8. nov. (Narodno in cerkveno petje.) (Konec). V cerkvi naj velja le cerkveno; posvetno naj ostane zunaj na svojem mestu. V ta namen se je ustanovilo v Ljubljani „cecilijansko društvo“, ktero je že mnogo storilo v povzdigo pravega cerkvenega petja. Tako društvo rodilo se je letos tudi v Gorici za gorisko nadškofijo. Čas je uže, da se jedenkrat iztrebi iz cerkve, kar ni cerkvenega. V tem obziru je jako hvalevredno pogodila slavna „družba sv. Mohora“, da je izdala cerkveno pesmarico „Cecilijo“, kajti s tem je podala slovenskemu narodu v roko sredstvo, ktero je cerkvi primerno.

Vsaka novotarija ima svoje težkoče in zapreke, tako tudi pravo cerkveno petje — „cecilijansko petje“. Prva zapreka je že odstranjena, kajti pesmarica „Cecilija“ nam podaja raznovrstnega gradiva, tako da se pevec ne bodo mogli izgovarjati, da nimajo pesmi. Druga in težavniša ovira pa so ravno peveci. Ti so namreč že z dušo in telesom vdani staremu petju in težko jih bo spreobrniti. Z združenimi močmi se vse doseže in za cecilijansko petje vneti močje si znajo tudi po tem geslu pomagati. Ktere zapreke ne odstrani trdno prepričanje in požrtvovalnost „cecilijanskega društva“ na Kranjskem in Goriškem! V kratkih letih bomo slišali po naši mili domovini veličastno cerkveno petje mesto sedanjega — neprimerne. Ali bo tudi v Istri tako, ne vem; ako bomo držali roke križem, kakor do zdaj, ni nobenega upanja.

Na naši duhovščini v glavnem in ljudskih učiteljih in družih prijateljih petji je vse ležeče. Ako se oni ne ganejo, ostane vse pri starem. Da bodo národní učitelji z veseljem in navdušenjem za sveto stvar marljivo segli po „Ceciliji“ ter pridno gojili cecilijansko petje v šoli, imam veliko upanja. Ta je najboljša pot, po kateri se doseže vzvišeni namen cerkvenega

petja. Po tej poti pridemo gotovo, a pozno do zaželenega vspeha.

Kakor sem že povedal, se cecilijanskemu petju stavijo razne zapreke, katerih posamezni odstraniti ne morejo. Ako se tedaj z združenimi silami ne lotimo dela, ne bode napredovalo. Ako hočemo, da se bode cecilijansko petje v Istri še le pri naših nastopnikih vzbudilo, moramo tudi mi po zgledu naših bratov na Kranjskem in Goriškem delovati skupno v društvu. Ali bi ne bilo tedaj na pravem mestu in o pravem času osnovati si „cecilijansko društvo“, ktero bi podpiralo in povzdigovalo s petjem propadajočo vero, krepilo s petjem katoliškega duha, kateri posebno v sedanjih časih vedno bolj peša?

To pa je, kakor sem že rekel, naloga naše duhovščine in skrajni čas je že, da se iz božjih svetišč odstrani ono divje razsajanje, oziroma nespodobne posvetne melodije ter na njih mesto stopi petje, ktero zasluži to ime in ktero odgovarja — kolikor toliko cerkvenim določbam o cerkvenem petju.

Na delo tedaj, kdor je za to po svojem stanu poklican in kdor je za to sposoben in vnet!

Prijatelj cecilijanskega petja.

Domače novice.

(*Slovenske Matice občni zbor*) bode jutri ob štirih popoldne v dvorani čitalnični. Ker se bodo obravnavale važne reči, je treba, da se ga odborniki in družniki v obilnem številu vdeležijo in tako ukrenejo, kar bo društvu na pospeh.

(*V katoliški družbi*) bode v jutrišnjem zboru govoril g. M. Močnik o Afriki, ktera sedanje dni spet na-se obrača oči. Pričetek je ob sedmih zvečer v družbenih sobah.

(*† Gosp. Matija Gerber*), občespoštovani knjigar in bukvozev, je danes zjutraj umrl.

(*Ostabil.*) Sinoči po 10. uri našli so mimogredoči v zvezdnem drevoredu ljubljanskega berača Jožef Trautnika na tleh ležečega. Prenesli so ga v mestno stražnico in od tod odvedli takoj v bolnico, kjer je čez dve uri že svojo dušo izdihnil.

(*Razpisana*) je služba družega učitelja na Oblokah. Plača je do konec leta 1884 le 400 goldinarjev, ki se bo pa ob novem letu 1885 povišala na 450 goldinarjev. Prošnje do 30. decembra na okrajni šolski svet v Logateu.

(*Pojasnilo.*) V včerajšnjem „Slovenec“ praša nekdo, zakaj se postaja preko Št. Vida nad Ljubljano ne imenuje „Št. Vid“ (St. Veit), ampak „Vižmarje“. Kakor je pisalec tega iz gotovega vira znano, se je to ime svoj čas dalo tej postaji le zato, ker je Št. Vidov (St. Veit) povsod veliko in bi bilo lahko kaj pomoč.

(*Seja trgovinske in obrtnijske zbornice dne 30. novembra 1883.*) 1. Zborničen račun za l. 1884 se potrdi v smislu sekejskega navsveta v polnem znesku s 4221 gold. Pokriti se ima pa s prebitkom v blagajnici in z jednako visoko doklado kot sedaj. — 2. Za izpraznjena mesta cenzorjev pri podružnici avstro-ogerske banke v Ljubljano nasvetujejo se sledeči gospodje: Fran Kolman, Josip Krisper, Josip Lukman, Ferdinand Souvan, Valentin Zeschko, Vaso Petričič in Janez Perdan. — 3. Sklene se c. kr. finančni direkciji poročati, da zbornica pritrdi temu, da se po njej nasvetovana določba gledé plačilne tarife služabnikov pri c. kr. glavnem carinskem uradu sprejme. Določba meri na to, da bi se plačalo po 2 kr. za vsak carini podvržen paket,

brez obzira na to, ali je omenjen v posebnem voznem listu za se, ali pa združeni vred v enem samem voznem listu. Sklenile so se razum omenjene tudi še nekatere druge spremembe tarife. — 4. Šoli za lesovine v Kočevji voli se v podporo 50 gold. — 5. Prošnja županstva v Gori za dovolitev dveh letnih in živinskih sejmov se podpira. — 6. Po nasvetu zborničnega svetnika Karola Lukmana se sklone vložiti na c. kr. trgovinsko ministerstvo prošnjo, da bi se vozila pošta iz Kranja v Tržič in iz Lesec v Bohinj tako zgodaj, da bi se dobivala pisma v Tržiči že krog osme, v Bohinjski Bistrici pa krog najjste ure dopoldne. — 7. Po nasvetu zborničnega svetnika Kordina se sklone na to delati, da bi se zvišala carina na pakete, vpeljane za užitinske predmete do petih kilo. — 8. Po nasvetu zborničnega svetnika Perdana se sklone, c. k. trgovinskemu ministerstvu poročati, da zbornica nima ničesa dostavljati natančnejim znamenkom o blagu, ki se uvrščuje v različnih strokah pod skupnimi imeni, kot: trgovina s špecerijskim in kolonijalnim blagom, trgovina z materijalnim blagom, trgovina z mešanim blagom, branjarja. — 9. Po nasvetu zborničnega svetnika, cesarskega svetnika J. Murnika se sklone vnovič potezati se za to, da se ustanovi strokovna šola v Kropi in Kamni Gorici, oziroma da se dovolé ustanove obiskovalcem puškarske šole v Borovljah. — 10. Po nasvetu zborničnega svetnika se sklone prositi za ustanovitev šole za lesovine v Ljubljani.

(Škandal vseh škandalov) je ura v čakalnici I, II in III razreda na železniški postaji Vižmarje. Slavno vodstvo bi živo potrebo odpravilo, ako bi blagovolilo ondi uro obesiti, kakor so sploh po drugih postajah — da ne bo ob 3. uri in 20 minutah še le dve kazala. Tudi kar se tiče njene zunanosti, lahko rečemo, da bi se pač v kako stražnico, nikakor pa ne v čakalnico spodobila.

Razne reči.

— „Ognisko“ akademično društvo poljskih velikošolcev na Dunaji priredilo je slavnostno akademijo na čast svojega rojaka in nepozabljivega pesnika Adam Mickiewicza. Vdeležila so se je vsa slovanska društva na Dunaji. Slovenec Murko, sedanjí predsednik „Slovenije“, povdarjal je vzajemnost med Slovani, ki se čedalje lepše razvija, in je opomnil, da smo ravno Slovenci na Poljake oprti že marsikaj dosegli ter je v daljše sporazumljenje nazdravil v imenu slovenske mladine poljskemu narodu.

— Novi hrvaški ban grof Khuen Hedervary je iz stare tirolske rodovine rojen, ki se je na Hrvaškem in pozneje v Slavoniji naselila. Oče njegov grof Anton Khuen-Belasi poročil se je z grofico Vicsey-Hedervary, od ktere rodovine so vsi možki potomeci pomrli in si je sedanjí ban ime Hedervary privzel, da ga obvaruje pogube. Rodil se je 23. maja 1849 v Nustarju na Slavonskem, je toraj še le 34 let star. Študiral je v Zagrebu in Budapeštu. Leta 1870 stopil je v politično službo v sremskem komitatu, kjer je tri leta ostal in vrhovni notar postal. Volili so ga za poslanca v državni zbor. Od tedaj živel je le v Budapeštu in ni še dolgo tega, ko ga je vlada postavila za „obergespana“ v Raab. Iz vsega je očitno, da je grof Khuen-Hedervary pristaš vladine stranke in menda poseben prijatelj prvega ministra Kolomana Tisze. Kako bode proti narodni hrvaški stranki postopal, pokazala bo bodočnost.

— Irec O' Donnel, ki je letos poleti zavrtno umoril ovaduha Careya, je bil 1. dec. v Londonu k smrti obsojen.

Telegrami „Slovenec“.

Dunaj, 4. dec. Državni zbor v novi zbornici je bil danes odprt. Galerije polne, poslanci skoraj vsi došli. Kopp omenja volitve moravskih veleposestnikov in pravi, da so akti došli. Smolka odgovarja, da ne, ker sta izvoljena précej odložila poslanstvo. Prihodnja seja v petek.

Dunaj, 4. dec. V državnem zboru predložil je finančni minister proračun za l. 1884, pridaje razloge. Po tem bo stroškov 511¹/₁₀ milijonov, dohodkov 472³/₁₀ milijonov, toraj primanjkljaja 38⁷/₁₀ milijonov, ki bo nastal po izvanrednih potroških samo produktivne vrste. Če se od potroškov odločijo oni za produktivne zadeve, je primanjkljaja le še 5⁷/₁₀ milijonov. Ako se o ravnanji z denarjem l. 1883 naredi enaka primera, je primanjkljaja l. 1884 za 4⁷/₁₀ milijonov manj od prejšnjega leta.

Finančni minister omeni, da je vlada najstrogéjše štedila, da se ji je pa vendar zdela sveta dolžnost, potrositi to, kar je nepogrešljivo za ohranjenje zdravih gospodarstvenih zadev, posebno za razvoj šolskih razmer, kakor tudi prometnega življenja. Minister omeni stroškov za arlbersko železnico in gališko transversalno železnico, katerih sad bo živila država in ko bote ti dodelani, bo so-stavljen je državnega proračuna lajšje.

Glede zaloge primanjkljaja držala se je vlada vestno istinitosti. Redni in izvanredni davki nesli so v prvih 9 mesecih l. 1883 za 6¹/₂ milijonov več, kakor o istem času l. 1882. Po večem prihodku na davkih in carini mogoče je bilo, da se državni dolg amortizira iz presežkov večih dohodkov brez tega, da bi se načela že podpisana 15¹/₂ milijona renta, ki je še v državnih blagajnicah za porabo in ki, kakor upa finančni minister, se more večidel porabiti za zalogo primanjkljaja l. 1884. Slednjič se

obrne minister nujno do zbornice, naj bi potrdila finančne predloge, da se za zmiraj vravna državno gospodarstvo.

Tuji.

1. in 2. decembra.

Pri **Maličih**: Anton Schupp, zesebnik, z Dunaja. — Al. Ziegler, z Dunaja. — Hofmann, Turnowski, Holzer, in Löwenbach, kup. potovalec, i z Dunaja. — Coppet in Bassich, kup. potovalec, iz Trsta. — Karl Bumb, kup. potovalec, iz Augsburga. — V. Stern, kupec, z Dunaja. — Karl Löwy, kupec, z Dunaja. — Franc Höreinger, c. k. poročnik, iz Trbiža.

Pri **Stonu**: Edvard Schmalz, c. k. minist. tajnik, s soprogo, z Dunaja. Oton Bauis, kupec, iz Hamburga. — Julij Strassmann, kupec, iz Barmba. — Josip Trautman, kupec, iz Gradea. — Štefan Lapajne, Logatec. — Sigmund Göber, kupec, z Dunaja. — Moric Lilleš, kupec, z Dunaja. — Beck, kup. potovalec, z Dunaja. — Janez Stella, kup. potovalec, iz Trsta. — Viktor Geriei, agent, iz Brajeva. — Jurij Zečević, stavb. mojster, s soprogo, iz Beljaka. — Ludvik Mataje, kupec, iz Stražiš. — Wankonik, kupec, iz Litije.

Pri **Bavarskem dvoru**: Franc Stener, kupec, iz Augsburga. — Peter Zanini, kupec, iz Vidma. — Josip Lubich, kup. z lesom, iz Rakeka.

Pri **Austrijskem cesarji**: Ferd. Burger, iz Koške Poljane. — Robida, z Bleda.

Dunajska borza.

3. decembra.

Papirna renta po 100 gld.	79 gl. 05	kr.
Sreberna „	79 „ 45	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	98 „ 35	„
Papirna renta, davka prosta	93 „ 45	„
Ogerska zlata renta 6%	120 „ 35	„
„ „ 4%	87 „ 25	„
„ „ papirna renta 5%	85 „ 15	„
Kreditne akcije	160 gld. 282 „ 20	„
Akcije anglo-avstr. banke	120 gld. 107 „ 25	„
„ avstr.-ogerske banke	836 „ —	„
„ Länderbanke	107 „ 60	„
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	614 „ —	„
„ državne železnice	311 „ 40	„
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	217 „ 50	„
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 119 „ 50	„
4% „ „ 1860	500 „ 134 „ —	„
Državne „ srečke iz l. 1864	100 „ 167 „ 25	„
„ „ 1864	50 „ 166 „ —	„
Kreditne srečke	100 „ 172 „ 50	„
Ljubljanske srečke	20 „ 23 „ —	„
Rudolfove srečke	10 „ 19 „ —	„
5% štajerske zemljiše. odvez. obligac.	104 „ —	„
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	102 „ 80	„
„ „ Ferdinandove sev.	104 „ 50	„
London	120 „ 55	„
Srebro	— „ —	„
Ces. cekini	5 „ 71	„
Francoski napoleond.	9 „ 57 ¹ / ₂	„
Nemške marke	59 „ 15	„

Svete molitve z odpustki.

Sostavil **Jožef Erker**, stolni kaplan v Ljubljani.

(3)

Obseg molitvenika je:

1. Nauk o odpustkih. — 2. Molitve navadne, jutranje in večerne. — 3. Molitve za vsak dan v tednu. — 4. Mašne molitve (trojni način). — 5. Spovedne in obhajilne molitve. — 6. Osem devetdnecnic. — 7. Molitve k raznim svetnikom. — 8. Četere litanije. — 9. Pesmi adventne, postne, velikonočne, binkošne, od presv. Rešnj. Telesa, Device Marije.

Kakor je iz tega obsega razvidno, zadostuje ta knjiga vsakemu in za vse potrebe. Molitve so zložene večidel od svetnikov ali sicer od mož pravega cerkvenega duha in krščanske pobožnosti, ter so od papeža z odpustki obdarovane, kar je pri vsaki molitvi posebej zaznamovano. — Upamo toraj, da bo ta knjiga vsestransko priporočilo in razširjanje, katero v resnici zasluži, tudi gotovo našla.

Ob enem pa dostavljamo, da imamo precejšnje število teh knjig že vezanih, zatoraj lahko zagotovimo, da pri naročilih ne bo nikake zamude in se bo vsako naročilo takoj izvršilo.

Cena: v polusnji 1 gld., v usnji 1 gld. 20 kr., z zlato obrezo 1 gld. 50 kr. Pri posameznih knjigah po pošti pošiljanih 10 kr. več. — Kdor vzame 12 knjig skupaj, dobi 13. brezplačno.

Katoliška bukvarna v Ljubljani.